

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobců: a) A. M. S. b) A. B. zastoupených Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 1. 2007, č. j. OAM-456/LE-05-ZA04-2006, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 8. 2007, č. j. 56 Az 20/2007 - 60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobci (dále jen „stěžovatelé“) domáhali zrušení shora označeného pravomocného rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), jímž byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 16. 1. 2007, č. j. OAM-456/LE-05-ZA04-2006, kterým jim nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném v rozhodné době.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s.

nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz.

Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V podané kasační stížnosti stěžovatelé uvedli, že rozsudek krajského soudu napadají v celém jeho výroku, a to z důvodu nezákonnosti a vady řízení. Ve vztahu k podmínkám či kritériím přijatelnosti konstatovali, že azylové řízení pro ně má zásadní význam se zásadním dopadem do jejich hmotně-právního postavení. Poukázali přitom na postavení osob kurdské národnosti v Sýrii, jakož i na již realizované pronásledování stěžovatele a) ze strany policie v důsledku konfliktu ve městě Kámišli v březnu roku 2004. Současně upozornili na nezákonné zapsání manželky stěžovatele a) do jeho cestovního pasu, z čehož dovozují obavu stěžovatele a), že: *„v případě návratu do Sýrie by byl jako Kurd opět odvečen policií, opět bit až mučen, uvězněn a odsouzen a možná i zabit.“* Soud ani správní orgán si však neopatřil informaci o zacházení s kurdskými vězni ani o zacházení s kurdskými navrátilci ze zahraničí, kteří se před odjezdem ze země dopustili nezákonných činů. Ve vztahu k aplikaci tzv. doplňkové ochrany stěžovatelé navíc poukázali na to, že správní orgán a soud si neobstaraly žádné časově odlišné (aktuální) informace, na jejichž základě by činily výhled do budoucnosti. Tím podle názoru stěžovatelů došlo k vadě řízení a v jejím důsledku také k porušení ustanovení § 12 a § 14a zákona o azylu. Dovolávají se proto, aby Nejvyšší správní soud konstatoval nezákonnost a vadnost napadeného rozsudku krajského soudu. V této souvislosti zejména s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 – 64,

publikovaný pod č. 1336/2007 Sb. NSS, www.nssoud.cz) se dožadují také přednostní aplikace závazků České republiky plynoucích z mezinárodního práva (čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, sdělení č. 209/1992 Sb.). Nadto se rovněž dovolávají bezprostředního účinku komunitárního práva, konkrétně čl. 4 odst. 3 písm. a), b) a c) tzv. kvalifikační směrnice (Směrnice Rady 2004/83/EC ze dne 29. 4. 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany) s tím, že jde výrazně dále než správní řád, který ukládá pouze zjištění stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti.

Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že jakkoli je smyslem práva azylu poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 – 46, www.nssoud.cz)

Na pozadí výše uvedeného má Nejvyšší správní soud za to, že příkoří, na němž v daném případě stěžovatel a) založil svoje vycestování z vlasti, tj. jednorázové potíže s policisty v jednom konkrétním případě, nelze z hlediska jeho intenzity (závažnosti) považovat za dostatečné pro naplnění definice pronásledování ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu, zvláště pak za situace, kdy na událostech ve městě Kámišlí stěžovatel a) participoval pouze převozem raněných a nepatřil k organizátorům kurdských nepokojů, ani nebyl nijak politicky aktivní. V tomto ohledu, zejména pak v souvislosti s námitkami směřujícími proti zjišťování skutkového stavu a okolností azylově relevantních na podkladě informací o zemi původu, Nejvyšší správní soud připomíná svou ustálenou judikaturu, srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č.j. 5 Azs 22/2003-41, www.nssoud.cz, z něhož vyplývá povinnost správního orgánu zjistit skutkový stav věci pouze v rozsahu právně relevantních důvodů pro udělení azylu, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

To ostatně koresponduje i se zásadou materiální pravdy ovládající činnost veřejné správy a v současnosti v poněkud racionalizované verzi vyjádřené

v ustanovení § 3 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb., účinného od 1. 1. 2006), podle kterého správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Předpokladem je přitom vždy plně individuální posouzení každé žádosti o mezinárodní ochranu, o kterém ostatně hovoří i čl. 4 odst. 3 stěžovateli vzpomínané kvalifikační směrnice, která stanoví minimální standardy pro získání statutu uprchlíka či jiné formy mezinárodní ochrany v rámci Evropské unie. Tato směrnice byla transponována do českého právního řádu k 1. 9. 2006 (transpoziční normou byl zákon č. 165/2006 Sb.) a nelze se dovolávat jejího (vertikálního) přímého či bezprostředního účinku tak, jako to v daném případě činí stěžovatelé s tím, že jde výrazně dále než správní řád, aniž by přitom tento svůj právní náhled na věc spojili s konkrétními skutkovými výtky; srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58, publikovaný pod č. 835/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz). Jejich snaha domoci se přímého účinku vychází z ryze obecných námitek, neboť stěžovatelé pouze uvedli, že: *„Směrnice je precizní ve stanovení povinnosti vzít v úvahu všechna důležitá fakta ze země původu, všechna důležitá vyjádření žadatele a individuální situaci žadatele. Jde tedy výrazně dále než správní řád, který ukládá pouze zjištění stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. Článek 4 Směrnice se pak vztahuje přímo na situaci žadatele, když uvádí, že minulé pronásledování je vážným indikátorem toho, že obava z pronásledování stěžovatele a utrpění vážné újmy je důvodné.“* Přitom jsou to právě stěžovatelé, resp. stěžovatel a), jemuž musí být skutkové okolnosti dostatečně známy, neboť on je tím, který ve správním řízení uplatnil nějaká tvrzení, o kterých správní orgán jednal a určitým způsobem uvažil.

V tomto ohledu proto zdejší soud toliko v obecné rovině připomíná princip přednosti nebo primátu komunitárního práva ve vztahu k právním řádům jednotlivých členských států, který je potvrzený, precizovaný a dále rozvíjený judikaturou Evropského soudního dvora; srov. např. věc 6/64 Costa v. ENEL [1964] ECR 1141, věc 106/77 Státní finanční správa v. Simmenthal [1978] ECR 629 nebo věc Köbler v. Rakousko [2003] ECR I- 10239. Z tohoto principu totiž vyplývá nepřímý (pasivní) účinek komunitárního práva spočívající v povinnosti konformního výkladu, kterým by bylo možné překlenout případný rozpor mezi příslušnými ustanoveními správního řádu (zejména § 3) a čl. 4 odst. 3 kvalifikační směrnice, jehož text, který je poněkud slovně bohatší a obsáhlejší, nebyl do českého právního řádu explicitně transponován. Pokud jde o stěžovateli zmíněný čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice, podle něhož: *„Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení újmy se již nebude opakovat.“*, v tomto směru odkazuje Nejvyšší správní soud na svůj závěr ohledně potíží stěžovatele v zemi původu, které s ohledem na jejich povahu nelze považovat za dostatečně závažné pro naplnění pojmu pronásledování.

Ve vztahu k druhé formě mezinárodní ochrany, a sice tzv. doplňkové ochraně, zdejší soud uvádí, že jejím smyslem a účelem je poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu (vycházejících zejména, avšak nikoli bezvýjimečně, z hledisek humanity založených na objektivních hrozbách) neúnosné, nepřiměřené či jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování. Jakkoli se tedy aplikace institutu doplňkové ochrany vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase než v případě aplikace institutu azylu, jsou i při rozhodování o udělení či neudělení doplňkové ochrany do značné míry určující tvrzení samotného žadatele, z nichž je třeba vycházet.

V daném případě se jedná o tvrzení porušení zákazu mučení a nelidského či ponižujícího trestání nebo zacházení specifikovaného v čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Svoji povahou jde o zákaz absolutní, který nelze suspendovat a který vyžaduje určitou míru intenzity a závažnosti újmy, jež má žadatel o mezinárodní ochranu v případě vycestování hrozit. V souzené věci však podle Nejvyššího správního soudu nebyly zjištěny závažné a potvrzené důvody pro bezprostřední a reálnou hrozbu porušení daného zákazu, a to nejen s přihlédnutím k informacím zjištěným správním orgánem, z nichž (mimo jiné) vyplývá, že na zatčené Kurdy při nepokojích v Kámišlí byla v roce 2005 vyhlášena amnestie a lze tedy na jejich základě učinit jistý výhled do budoucnosti, po němž volá stěžovatel, ale také s přihlédnutím k okolnostem pobytu stěžovatelů v zemi původu a jejich odchodu, jež neprokazují, že by jejich osobní situace po návratu byla nějak excesivní a zásadně horší než situace velké většiny příslušníků kurdské národnosti. Co se týče obav stěžovatele a) z porušení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které vyvozuje z nezákonného zapsání manželky ve svém cestovním pase, tyto lze dle mínění zdejšího soudu samy o sobě (aniž by byly provázeny dalšími relevantními okolnostmi) považovat za přehnané a nenaplňující určitou minimální intenzitu a závažnost újmy, která je typově srovnatelná s intenzitou újmy hrozící při nejmírnější azylově relevantní újmě, tj. takové, jež by ještě naplnila znak „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 – 52, publikovaný pod č. 1066/2007 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení ze strany krajského soudu, který se svým postupem nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů, a proto ji shledal ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. dubna 2008

JUDr. Radan Malík
předseda senátu